

Oslo, 30.09.2024

Posisjonsnotat:

Norge må utforme en utfasingsplan for olje og gass

Regjeringens oljepolitikk har et rasjonale som setter vår fremtid i fare. Vi kan på ingen måte støtte en regjering eller politikere som ikke tar direkte grep om årsaken til den alvorlige situasjonen vi står i. Vi krever en utfasingsplan for olje- og gassnæringen som er troverdig og i tråd med Norges internasjonale klimaforpliktelser. Alt annet er uansvarlig.

Situasjonen er forstemmende. Til tross for snart 30 år med klimaforhandlinger, økte verdens klimagassutslipp med 1.1 prosent i 2023.

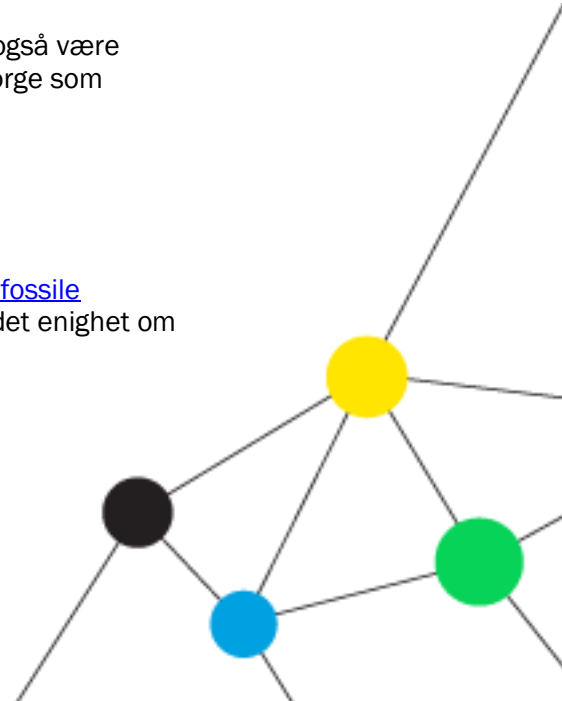
Gjennom vårt nasjonale forbruk og vår eksport av olje og gass, er Norge en bidragsyter til disse økte utslippene. Norges eksport av olje og gass tilsvarer et CO₂-utslipp på 582 millioner tonn. Kun 40 millioner tonn CO₂ slippes ut innenlands. Dette viser med stor tydelighet hvorfor en utfasing av olje- og gassnæringen også må være en del av Norges klimatiltak.

IPCCs siste synteserapport fra mars 2023 advarte mot at «anslåtte CO₂-utslipp fra eksisterende fossil energi, uten ytterligere reduksjon, vil overstige det gjenværende karbonbudsjettet for 1,5°C». [I juni 2024 kom tall fra EIA](#), Energy International Agency, som viser at verdens globale klimautslipp økte med 1.1 prosent i 2023 og at kun 26 land har bidratt til utslippskutt. Det er dermed ingen tvil om at fortsatte utslipp fra eksisterende og planlagte olje- og gassfelt vil øke temperaturen med mer enn 1.5 grader ([IPCC](#)), samt gjøre det krevende å holde oss innenfor 2-gradersmålet.

Neste stortingsperiode vil være avgjørende både for norske klimamål og internasjonale klimaforpliktelser. Det foregår nå et kappløp fram mot fornybarsamfunnet på verdensbasis. Neste stortingsperiode vil derfor også være avgjørende for vår evne til å omstille norsk økonomi og derved sikre Norge som energinasjon også i fremtiden.

Bred enighet om utfasing

FNs generalsekretær Antonio Guterres har bedt om en [utfasing av alle fossile energikilder](#) for å unngå en katastrofe. På klimatoppmøtet i Dubai ble det enighet om

en omstilling bort fra fossil energi i energisystemene, noe et rikt oljeland som Norge er pliktig til å følge opp gjennom en rettferdig utfasing av olje- og gassnæringen. Også [klimautvalget 2050](#) anbefaler i sin rapport en plan for utfasing av olje- og gassproduksjon, stans i utbyggingen av ny petroleumsinfrastruktur og stans av leting etter olje og gass. Utvalget peker blant annet på at selv med tiltak som elektrifisering og teknologi som karbonfangst og lagring, vil det ikke være mulig å fjerne alle utslippene fra olje- og gassvirksomhet. Utvalget fremhever også at det høye tempoet i oljesektoren reduserer evnen til å bygge ny, grønn industri og arbeidsplasser. Dette fordi for mange av hodene, hendene, krafta og kapitalen som trengs i det grønne skiftet i dag er bundet opp av oljesektoren.

En rettferdig omstilling

Klimaendringene har ført til store ødeleggelser og mye lidelse over hele verden. Ofte rammer ekstremvær og ødeleggelser hardest de som har forurenset minst. For å få en rettferdig omstilling bort fra fossile energikilder og over til et bærekraftig samfunn, må et land som Norge som historisk har forurenset mest og blitt rikt på det, vise vei med ambisiøse tiltak og økonomisk støtte, både nasjonalt og internasjonalt. Dette innebærer blant annet en omstilling til nye energisystemer, sirkulærøkonomi og ikke minst utfasing av olje- og gassproduksjonen. Dette innebærer også at Norge bidrar med økonomisk støtte til klimatilpasning og tap og skade til de utviklingslandene som trenger det.

I Norge handler en rettferdig omstilling om å bevare rettighetene til oljearbeiderne og de arbeiderne som blir berørt av omstillingen innenfor oljenæringen. Fordi deres arbeidsplasser blir så direkte berørt, er det spesielt viktig at det legges frem en tydelig plan for når utfasing innen oljesektoren vil igangsettes, og hvilke konkrete tiltak som må gjøres parallelt for å sikre deres behov. En rettferdig omstilling i Norge må også inkludere andre berørte og sårbare grupper som potensielt kan berøres negativt av en omstilling både direkte og indirekte. Videre er det behov for økte grønne investeringer for en langsiktig oppbygging av nye næringer.

Målet for en rettferdig omstillingsplan må være å legge til rette for et bedre liv for alle.

I Norge har det grønne skiftet blitt brukt som argument for å nedprioritere urfolksrettigheter. En rettferdig utfasingsplan må legge vekt på at omstillingen skal være rettferdig overfor lokalbefolkning, urfolk, barn og unge og andre sårbare grupper. Dette hensynet må innarbeides direkte i utfasingsplanen.

I dag fører Norge en politikk i strid med en rettferdig omstilling ut ifra prinsippet i Parisavtalen om et felles, men differensiert ansvar ut fra landenes kapasitet og situasjon (CBDR). Dette prinsippet innebærer at de landene som har bidratt til

klimagassutslipp gjennom olje- og gassnæringen og har økonomisk kapasitet til å bidra til en omstilling, skal ha høyest mulige ambisjoner, både for egen omstilling og for å bidra til en omstilling i lavinntektsland. Nåværende regjering og de store partienes uttalte ambisjoner om å utvikle og ikke avvike olje- og gassnæringen, er dermed direkte i strid med CBDR. IEA har slått fast at det ikke er rom for nye olje- og gassprosjekter dersom verden skal oppnå nullutslipp i 2050.

[Civil Society Equity Review uttaler](#): «Wealthy nations that are less dependent on fossil fuel extraction such as the United States, Norway, Australia and the UK, must end fossil fuel extraction by the very 2030s.»

Det er avgjørende at Norge faser ut mest mulig nasjonalt og ikke benytter kvotehandling som en unnskyldning for å forsinke reell omstilling. En videre utvikling av vår oljesektor vil flytte byrden av en utfasing over på andre sårbare grupper og land i det globale sør og dermed bidra til en forsterket global ulikhet. Norge kan ikke tillate seg å fortsette med høye utslipp og videre produksjon av olje og gass om vi skal påta oss vårt historiske ansvar.

Norges troverdighet står på spill

Norges troverdighet i internasjonale klimaforhandlinger (UNFCCC) trues av Norges markedsstyrte vekstpolitikk for olje- og gassnæringen. De FN-innmeldte nasjonale målene for kutt i klimagassene omfatter ikke eksporterte eller importerte utslipp. Norge rapporterer dermed ikke på utslipp fra olje og gass som eksporteres, eller på utslipp knyttet til produksjonen av forbruksvarer.

På COP28 i Dubai forpliktet Norge seg til en omstilling bort fra fossile brensler i energisystemene. Det bør gjøre det vanskeligere for Norge å fortsette med en utvikling av olje- og gasssektoren fremover. Så langt har Norge dessverre ingen konkrete planer for utfasing av olje- og gassproduksjonen annet enn at utfasingen skal styres gjennom etterspørsel.

Teorien er at ettersom verden får mer fornybar energi, vil etterspørselen av fossil energi synke, har så langt ikke vist seg å være sann. Tvert imot har etterspørselen økt. Dermed har regjeringen ut ifra sitt markedsstyrte rasjonale legitimert en tildeling av 62 nye olje- og gaslisenser i 2024. Dette er det høyeste antallet siden 2019.

Samtidig nærmer verden seg 1.5 graders oppvarming.

Renseteknologier

Skiftende regjeringer og olje- og gasselskaper har i over 20 år skapt forventninger om et forestående gjennombrudd i CCS, karbonfangst og lagring, som vil gjøre det mulig å kombinere fortsatt produksjon og bruk av olje og gass med utslippskutt i samsvar med 1,5-gradersmålet. Gjennombruddet har ikke skjedd. Teknologien har ikke levert og utslippskuttene er vesentlig mindre, usikre og dyrere enn forventet. IEA med flere har nedskalert CCS til å bidra med kun en liten del av de nødvendige utslippskuttene, hovedsakelig i industriprosesser og ikke i energiproduksjon som kraft og blått hydrogen. Dette gjelder globalt og i Europa. Mesteparten av utslippskuttene må komme fra utfasing av fossil energi ved erstatning med fornybar energi og energieffektivisering. Imidlertid opprettholder regjeringen og olje- og gasselskapene illusjonen om CCS som et argument for utvikling og ikke avvikling av olje- og gassproduksjonen.

ForUM mener en rettferdig utfasingsplan for olje- og gassproduksjonen må inneholde følgende på nasjonalt og internasjonalt nivå:

Nasjonalt

- En tydelig utfasingsplan for hvordan Norge skal nå målet om tilnærmet null utslipp i 2050, som gjelder alle sektorer og departement.
- Sørge for at norsk petroleumspolitik er i tråd med 1,5-gradersmålet gjennom hele verdikjeden (fra produksjon til og med forbrenning). Dette må også gjelde for norske selskapers virksomhet i utlandet.
- Stanse tildelingen av alle nye letelisenser på norsk sokkel.
- Fase ut statlige bevilgninger til petroleumsforskning, seismikk og annen letevirksomhet.
- Ha en plan for utfasing av fossile investeringer i statlig eide selskaper og fond, som for eksempel oljefondet og Equinor.
- Definere særlig sårbare og verdifulle områder som petroleumsfrie områder, hvor det ikke er tillatt med ny petroleumsvirksomhet.
- [Innføre en omstillingsavgift](#) på olje og gass som øremerkes nye relevante næringer i et nullutslippssamfunn.
- Ta hensyn til natur som en knapp ressurs. Vi kan ikke skape en stivhengighet til næringer som blå hydrogen, CCS eller atomkraft, som går på bekostning av natur og som strider med målet om et nullutslippssamfunn i 2050.
- Bruke økt CO₂-avgift og endringer i skattesystemet for å stimulere til at virksomheter med høyest produksjonsutslipp og lavest lønnsomhet fases ut raskest.

- Styrke mandatet og beslutningsmyndigheten til KLD. I krisetid kan vi ikke overlate beslutningsmyndigheten for olje- og gassvirksomheten til Energidepartementet og Finansdepartementet.
- Opprette en uavhengig klimakommisjon som skal sikre kontroll av regjeringens måloppnåelse og være en premissleverandør for en opplyst og offentlig debatt.
- Ikke åpne for elektrifisering med landstrøm. Oljeselskapene må pålegges selvfinansierte utslippskutt på sokkelen gjennom energieffektiviserende tiltak, havvind eller produksjonsreduksjon.

Internasjonalt

- Ta en proaktiv rolle i internasjonale klimaforhandlinger om utfasing av olje og gass i tråd med 1.5-gradersmålet.
- Slutte seg til globale initiativ som Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA) og Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty.
- Utforme en troverdig NDC, National Determined Contributions, som er tydelig på hvordan Norge skal kutte i egne klimagassutslipp. Dette innebærer at:
- En rettferdig utfasing av olje- og gassnæringen blir en del av partenes innrapporterte ambisjoner (NDCer) til Parisavtalen.
- Norge inkluderer utvinning av, og infrastruktur for fossil energi som en del av sin NDC-rapportering.
- Norge inkluderer utslipp fra produksjon av importerte forbruksvarer i vår nye NDC.
- Støtte en ambisiøs og rask opptrapping av internasjonal klimafinansiering, som gir høyere globale ambisjoner for en grønn omstilling, og mer støtte til klimatilpasning og tap og skade i det globale Sør.
- Ta en aktiv rolle internasjonalt for en koordinert omstilling bort fra fossil energi, også for tilbudssiden.

For mer informasjon om ForUM sine posisjoner på klima:

- [ForUM sin grunnposisjon på klima](#)
- [ForUM sitt posisjonsnotat om CCS](#)

